

ACORD PER L'APROVACIÓ DEL MANDAT INSTITUCIONAL D'ACCÉS OBERT DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Exposició de motius

La Universitat de Girona està compromesa amb l'accés obert des que el 2010 va signar la *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Science and Humanities*.

Aquesta declaració va ser la llavor de la primera Política institucional d'accés obert de la Universitat de Girona, aprovada el 2012 pel Consell de Govern que encoratjava i recomanava els investigadors a avançar en la publicació en accés obert, en la línia marcada l'any 2010 pel Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC).

A partir del 2020 totes les convocatòries europees i estatals d'ajuts a la recerca insten als investigadors a publicar en accés obert i a oferir en obert les dades utilitzades en la recerca objecte del projecte finançat.

Aquest escenari, doncs, fa necessari el posicionament de la Universitat de Girona per a realitzar el canvi definitiu cap a l'accés obert a partir de 2021 com requereix la Comissió Europea.

Atès que la Comissió Delegada de Recerca, Transferència i Doctorat del Consell de Govern, en la sessió núm. 3/2021 de 17 de març de 2021, va informar favorablement sobre el Mandat Institucional d'Accés Obert de la Universitat de Girona.

És per això que, a la vista dels antecedents exposats, **s'ACORDA:**

Únic. Aprovar el Mandat institucional d'Accés Obert de la Universitat de Girona següent:

Contra aquest acord, que posa fi a la via administrativa i independentment de la seva execució immediata, les persones interessades poden interposar, amb caràcter potestatiu, recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha aprovat en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva publicació, d'acord a allò que disposen els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú; o bé interposar directament recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Girona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva publicació, d'acord amb els articles 8.3, 14.1 i 46.1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa. Igualment, les persones interessades poden interposar qualsevol altre recurs que considerin convenient per a la defensa dels seus interessos.

La Universitat de Girona està compromesa amb l'accés obert des que el 2010 va signar la *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Science and Humanities*¹. Aquesta declaració, liderada en aquell moment per la Max Planck Society, va ser la primera a posicionar-se sobre el lliure accés al coneixement utilitzant com a eines els repositoris institucionals i la publicació en revistes d'accés obert.

Aquesta declaració va ser la llavor de la primera **Política institucional d'accés obert de la Universitat de Girona**², aprovada el 2012 pel Consell de Govern que encoratjava i recomanava als investigadors a avançar en la publicació en accés obert, en la línia marcada l'any 2010 pel Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC)³.

Context

Des de la Declaració de Berlín, l'evolució progressiva del moviment Open Access (d'ara endavant OA) ens porta a afirmar que actualment ens trobem davant un **canvi de paradigma** respecte a la publicació científica tradicional que esdevindrà un canvi estructural i global de la manera d'entendre la investigació i la difusió dels resultats de la recerca. Aquesta ha de ser oberta, col·laborativa, transparent i accessible perseguint, en definitiva, un major impacte dels resultats de la recerca i un retorn a la societat.

L'èxit del moviment OA ha estat possible per l'aixopluc legislatiu que ha representat el desplegament de l'article 37 de la Llei de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació⁴ i especialment el posicionament de la Comissió Europea⁵ que ha provocat que l'OA ocupi les agendes de les agències de finançament, o les conferències de rectors de les universitats de tots els estats membres. En el cas de l'Estat, la CRUE s'ha posicionat amb la redacció dels "*Compromisos de las Universidades ante el Open Science*" on encoratja a totes les universitats a fer aquesta transició al nou model⁶.

¹ Max Planck Gesellschaft. (2003). Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Recuperat des de <https://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration>

² Universitat de Girona. (2012). Política institucional d'accés obert de la Universitat de Girona. Recuperat des de <https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/3894>

³ Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya (2010). Aprovació del document marc del mandat d'accés obert de la recerca de les universitats de Catalunya elaborat aprovat pel Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya. Recuperat des de https://www.csuc.cat/sites/default/files/docs/mandataccesovert100701_o.pdf

⁴ Ley 14/2011, de 1 de junio, de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2011-9617>

⁵ RECOMENDACIÓN (UE) 2018/ 790 DE LA COMISIÓN - de 25 de abril de 2018 - relativa al acceso a la información científica y a su preservación. (n.d.). Recuperat des de <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

⁶ Ariño, A., Casal, M., Gómez, J., González, Á., González, A., Jiménez, V., ... de la Prieta, P. (2019). Compromisos de las universidades ante la Open Science. Recuperat des

A la vegada, a partir del 2020 totes les convocatòries europees i estatals d'ajuts a la recerca insten als investigadors a publicar en accés obert i a oferir en obert les dades utilitzades en la recerca objecte del projecte finançat.

Aquest escenari, doncs, fa necessari el posicionament de la Universitat de Girona per a realitzar el canvi definitiu cap a l'accés obert a partir de 2021 com requereix la Comissió Europea.

Mandat institucional

La Universitat de Girona requereix als investigadors:

1. Que dipositin en el repositori institucional, DUGi, el text complet de qualsevol publicació revisada per persones expertes (articles, capítols de llibres, llibres, comunicacions de congressos), que hagi estat acceptada per a la seva publicació i que hagi estat feta per personal de la institució, finançada o no, totalment o parcialment, per altres fons públics.

Que aquest dipòsit es faci en les condicions següents:

- Com a màxim 1 mes després de la seva acceptació.
 - Que dipositin una còpia del document revisat, preferentment la [versió final publicada](#) o, si no és possible, la [versió final acceptada](#) (postprint).
 - Que la còpia dipositada, s'ofereixi en accés obert tant aviat com sigui possible, una vegada publicada, o en modalitat d'[accés obert embargat](#) si així ho requereix la política editorial. El període d'embargament no pot de superar els 12 mesos a partir de la seva publicació.
2. Que dipositin al DUGi, DataverseCat i/o en un repositori de dades específic de l'àrea de coneixement les dades en obert ([datasets](#)) obtingudes en la recerca i les utilitzades per la realització dels articles, atenent sempre a la confidencialitat, propietat intel·lectual i/o seguretat. Es demana que aquestes dades en accés obert siguin FAIR (cercables, accessibles, interoperables i reutilitzables).
 3. Que disposin de l'identificador [ORCID](#), que el comuniquin a la Universitat a través de la plataforma de gestió del currículum (actualment el GREC o

genèricament un CRIS-Current Research Information System) i que en facin ús quan publiquin el resultat de la seva recerca.

4. Que les publicacions i les dades de recerca es publiquin sota una llicència tipus Creative Commons, Open Data Commons o Public Domain que explícitament indiqui les condicions d'ús i afavoreixi la difusió, distribució, reutilització i reproducció.

La Universitat de Girona davant el canvi de paradigma en què es troba la publicació científica i davant la insostenibilitat econòmica del model actual de subscripció a grans grups editorials que es fonamenta en forts increments anuals per sobre de l'IPC:

1. **No dóna suport a** la modalitat d'[accés obert híbrid](#) on es paga per publicar i també per accedir al contingut per subscripció (el que es coneix com a [double dipping](#)).
2. **Dóna suport al** que es coneix com a [via daurada](#): la publicació en revistes d'accés obert caracteritzades pel rigor científic i la qualitat, i que tenen un model de negoci que es basa en quotes de publicació (APC) sostenibles i justes o en models cooperatius efectius (iniciatives com SCOAP3, MDPI, Biomedcentral).

Mesures afavoridores pel desplegament del Mandat

Per **facilitar** el compliment d'aquest mandat, s'estableix que:

1. El DUGi disposa dels mecanismes necessaris per garantir que l'accés obert compleixi amb les polítiques editorials.
2. El DUGi disposa de la funcionalitat de "petició de còpia privada" directament a l'autor, que garanteix l'accés a les publicacions temporalment embargades.
3. El DUGi compleix amb els requeriments marcats per la Llei de la ciència espanyola i per la Unió Europea en matèria d'accés obert.
4. La Biblioteca i l'Oficina d'Investigació i Transferència Tecnològica (OITT) oferiran el suport necessari quant a assessoraments, formacions a demanda i suport en totes les qüestions relatives a publicació en accés obert, qüestions de propietat intel·lectual, plans de gestió de dades, etc.

A més, per **afavorir i impulsar** el mandat, la Universitat de Girona:

1. Revisarà els criteris actuals d'avaluació interns per tal que l'accés obert computi positivament en els exercicis d'avaluació de la recerca.
2. Treballarà per augmentar la dotació econòmica i el nombre d'acords amb organitzacions que donin suport la [via daurada](#).
3. Posarà a disposició de la comunitat científica les infraestructures necessàries per fer costat a la ciència oberta i la preservació digital a llarg termini.
4. Participarà activament en les iniciatives estratègiques estatals, europees i globals encaminades a accelerar la transició de la publicació científica a un entorn obert i col·laboratiu.

Aquest mandat s'inscriu dins els mandats coneguts com de [via verda](#) i entrarà **en vigor l'endemà de la data de publicació al BOUdG** i s'obre un període transitori d'1 any d'adaptació als preceptes d'aquest mandat.

La Universitat de Girona també encoratja als investigadors a la difusió en accés obert de la seva producció científica anterior a aquesta data, en la mesura que els acords editorials firmats ho permetin.

Glossari

Article processing charge (APC): taxa que determina l'editor per cobrir els costos de publicació en accés obert.

Dada de recerca (dataset): evidència no teòrica que fonamenta les conclusions derivades d'un treball d'investigació posteriorment publicat o no.

Aquestes dades s'han d'haver recopilat, observat, generat, creat o obtingut de fonts comercials, governamentals o d'altres, per produir investigacions originals.

Double dipping: pagament per publicar en accés obert (APC) quan ja s'ha pagat per accedir al contingut (subscripció a la publicació periòdica).

ORCID: Identificador únic i persistent que permet distingir de manera unívoca la producció científica d'un investigador.

Al 2013 les universitats catalanes acorden que sigui indispensable per tal que la producció científica dels investigadors aparegui en el Portal de la Recerca de Catalunya⁷, ja que possibilita l'enllaç de totes les activitats de recerca d'un mateix autor referenciades a diferents sistemes d'informació.

Període d'embargament: temps que passa entre la publicació d'un document i que aquest estigui disponible en accés obert. L'embargament el marquen els editors i sol tenir una durada de 6 a 12 mesos.

Postprint/Accepted Manuscript/Author's final version: versió final dels autors que inclou els canvis proposats pels revisors.

Publisher version: versió final publicada per l'editor.

Via daurada: l'article es troba disponible immediatament en accés obert. L'autor, universitat, centre de recerca o agència de finançament es fa càrrec del cost de publicació (APC).

Via híbrida: revistes de subscripció on alguns dels seus articles es publiquen en accés obert previ pagament del cost de publicació (APC).

⁷ Comissió de treball del Portal de la Recerca de Catalunya. (2014). Bones pràctiques de les universitats catalanes per fomentar la creació i l'ús del codi ORCID entre els seus investigadors. Recuperat des de http://blog.csuc.cat/wp-content/uploads/2014/05/ORCID_Bonespractiques.pdf

Via verda: l'autor arxiva en un repositori l'article publicat o el postprint sovint amb un període d'embargament.